

Behoorlijke informatieverstrekking rondom strafbeschikkingen en sepotbeslissingen

Aanleiding en doel van het onderzoek

De Nationale ombudsman heeft klachten en signalen ontvangen van burgers over informatieverstrekking rondom strafbeschikkingen en sepotbeslissingen. Zo blijkt dat zij zich niet altijd voldoende geïnformeerd voelen. Dit gaf aanleiding om in kaart te brengen hoe burgers, die een strafbeschikking of sepotbeslissing hebben ontvangen, de informatieverstrekking ervaren. Het onderzoek geeft antwoord op de vraag wat zij op dit punt van de overheid mogen verwachten. De Nationale ombudsman heeft voor de overheid voorwaarden geformuleerd die hierover duidelijkheid geven.

Een medewerkster van het Juridisch Loket vertelt:

“Er komen burgers langs die een strafbeschikking hebben ontvangen. Als een burger de strafbeschikking leest, dan denkt hij dat er niets anders voor hem op zit dan zich bij de strafbeschikking neer te leggen. Het feit is nou eenmaal gepleegd. Maar als diezelfde burger zijn verhaal zou uitleggen aan een rechter, dan is het mogelijk dat de zaak anders voor hem uitpakt. Er moet in ieder geval in begrijpelijke taal worden uitgelegd dat je je niet hoeft neer te leggen bij de opgelegde straf. Er wordt te veel zelfredzaamheid van burgers verwacht. Zij hebben niet altijd de capaciteiten en taalvaardigheid om alles te begrijpen.”

Reinier van Zutphen, Nationale ombudsman

“Het is de taak van de overheid om zorg te dragen voor een laagdrempelige toegang tot recht. Alleen dan is het rechtssysteem er voor iedereen. Behoorlijke informatieverstrekking is de basis van de toegang tot recht.”

Welke knelpunten ervaren burgers?

De Nationale ombudsman ziet op basis van gevoerde gesprekken en klachten en signalen dat burgers 3 knelpunten ervaren in de informatieverstrekking rondom strafbeschikkingen en sepotbeslissingen. Zo vinden burgers dat:

- de informatie niet begrijpelijk en niet voldoende toegankelijk is
- de gevolgen en procedurele mogelijkheden onduidelijk zijn
- het lastig is om het juiste loket te vinden, wanneer zij vragen hebben over de beslissing of hulp nodig hebben

‘Maar ik was toch onschuldig?’

“Het OM besloot om mij niet langer te vervolgen. Ik ontving een sepotbeslissing. Na anderhalf jaar onzekerheid was het dan eindelijk voorbij. Een jaar later solliciteerde ik, want ik wilde conducteur worden. Hiervoor was een VOG nodig. Tot mijn verbazing kreeg ik de VOG niet, vanwege de sepotbeslissing. Naar de baan kon ik fluiten. Maar het OM had toch besloten dat ik onschuldig ben?”

Wat vindt de Nationale ombudsman?

De overheid kan onder omstandigheden inbreuk maken op fundamentele rechten van burgers door bijvoorbeeld het recht op vrijheid te beperken of door geweld toe te passen. Dit kan voor burgers verstrekende gevolgen hebben. Om zich hiertegen te kunnen beschermen, is het belangrijk dat burgers toegang hebben tot recht. Van de overheid mag worden verwacht dat zij zich bij haar informatieverstrekking bewust is van de kwetsbare positie van de burger in het strafrecht. Dit vraagt om een bijzondere inspanning om te waarborgen dat burgers die verdacht worden van een strafbaar feit behoorlijk worden geïnformeerd en op die manier een laagdrempelige toegang hebben tot recht. Behoorlijke informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor moet zorgdragen dat wanneer een burger geconfronteerd wordt met een strafbeschikking of sepotbeslissing, hij begrijpt in welke juridische situatie hij is beland en welke keuzes hij kan maken. Dit betekent dat het hem minimaal duidelijk is waar het over gaat, wat de gevolgen zijn en welke procedurele mogelijkheden hij heeft.

Oproep aan de overheid

De Nationale ombudsman roept overheidsinstanties op om bij de informatieverstrekking rondom strafbeschikkingen en sepotbeslissingen in ieder geval aan drie voorwaarden te voldoen. Als overheidsinstanties aan één of meer van deze voorwaarden niet voldoen, dan handelen zij niet behoorlijk.

1. Zorg voor begrijpelijke en toegankelijke informatie

- Leg uit waarover de strafbeschikking of sepotbeslissing gaat door middel van verduidelijkingen en toevoegingen in of bij de beslissing. Het noemen van alleen een strafbaar feit met een wetsartikel of een sepotcode is niet voldoende, daar moet een (feitelijke) omschrijving bij.
- Vermijd juridisch en ambtelijk taalgebruik zoveel mogelijk.
- Richt een digitaal informatiesysteem zo in, dat dit toegankelijk is voor zoveel mogelijk burgers.
- Waarborg de beschikbaarheid van digitale informatie via een alternatief informatiekanaal.

2. Wijs in of bij de beslissing actief op de gevolgen en procedurele mogelijkheden

- Leg uit dat de burger als gevolg van de strafbeschikking of sepotbeslissing een strafblad heeft.
- Verwijs naar screeningsautoriteit Justis voor meer informatie over de mogelijke gevolgen van een strafblad.
- Geef uitleg over de verzetprocedure en benadruk daarbij dat de burger bij betaling afstand doet van het recht op verzet.
- Wijs op de mogelijkheid om het OM te verzoeken de sepotcode te wijzigen en op de klachtenprocedure bij de Nationale ombudsman.

3. Treed op als één overheid

- Informeer over de rol van de overheid. Dit betekent niet alleen over de eigen rol, maar ook over de rol van andere relevante overheidsinstanties.
- Help burgers altijd op weg en verwijs zo nodig naar het juiste loket.
- Werk samen met andere overheidsinstanties om een behoorlijke informatieverstrekking te waarborgen.